

تاتارا و ملاک

در پرتو معارف
اهل بیت علیهم السلام

جلد دوم

www.ketab.ir

سید محمد سی میر باقری

فهرست

- مقدمه ۱۱
- بخش اول: سوره عصر و اقتضائات ورود به عصر نبی اکرم ﷺ / ۱۳
- گفتار اول: مروری بر مقررات و سیر سوره ۱۵
۱. ارتباط معارف دو سوره عصر و کافرون ۱۷
- ۱-۱. تفکیک صفوف اقرار به رسالت خدا ﷺ در سوره کافرون ۱۸
- ۱-۲. ورود به عصر نبی اکرم ﷺ در سوره عصر ۱۹
۲. تفاوت مقامات و معنای «بسم الله» در آغاز هر سوره ۲۲
۳. بررسی معنای سوره ۲۵
- ۳-۱. معنای لغوی واژه عصر ۲۶
- ۳-۲. تفسیر عصر به نبی اکرم ﷺ و دوران تجلی انوار ایشان ۲۸
- ۳-۳. تفسیر خسر به خسران از دست دادن فرصت‌ها و نرسیدن به مقصد ۳۵
- ۳-۴. برخوردارشدن از همه مراتب ایمان و انجام همه اعمال صالح، راه نجات از خسر ۳۸
- ۳-۵. تأکید بر تواضع ۴۲
- گفتار دوم: رهایی از خسر با محوریت ایمان و عمل صالح ۴۵
۱. مروری بر معنای لغوی و مصادیق واژه عصر ۴۷
۲. ساختار و سیر بیان علامه طباطبائی ﷺ در تفسیر سوره عصر ۴۸
- ۲-۱. منشأ خسران و چگونگی رهایی از خسارت ۴۸
- ۲-۲. «تواضع»، مرحله اهتمام به گسترش سلطه حق و رهایی همه انسان‌ها از خسر ۴۹

۳. ساختار و سیر بیان دوم در تفسیر سوره عصر ۵۲
- ۳-۱. ضرورت شناخت بازارها و سرمایه‌ها برای رهایی از خسارت ۵۳
- ۳-۲. ضرورت «القاء سمع» و «سنجش» برای شناخت بازارها و سرمایه‌ها ۵۶
- ۳-۳. خسارت‌ها نتیجه انتخاب غیرخدا در بازارها و ازدست‌دادن سرمایه‌ها ۶۵
- گفتار سوم: رهایی از خسر با شناخت بازارها و سرمایه‌ها ۶۹
۱. جمع‌بندی مباحث گذشته ۷۱
- ۱-۱. جمع‌بندی بیان علامه طباطبائی رحمته‌الله در تفسیر سوره عصر ۷۱
- ۱-۲. جمع‌بندی بیان دوم در تفسیر سوره عصر ۷۵
- ناتوانی دوران‌ها از جبران خسارت انسان ۷۶
- ضرورت شناخت سرمایه‌ها و بازارها برای رهایی از خسارت ۷۷
- ضرورت «ساخت جامعه ایمانی» در مسیر رهایی از خسارت ۸۰
۲. تبیین نگاه سوم در سوره عصر ۸۱
- ۲-۱. تفسیر عصر به دوران برخاسته از نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ۸۲
- تجلی عصر نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم با ظهور امام زمان عجل‌الله‌فرجه‌وآمنه‌وآله‌وسلم ۸۵
- تقابل عصر نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و عصر اولیاء طاغوت ۹۱
- ۲-۲. اقتضائات ورود به عصر نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم برای رهایی از خسارت ۹۵
- اقتضاء اول: ایمان به توحید و ولایت اولیاء حق و عمل در دایره ولایت ۹۵
- اقتضاء دوم: استقامت و عبادت جمعی بر محور ولایت اولیاء حق ۹۸
- گفتار چهارم: رهایی از خسر با ورود به عصر نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ۱۰۷
۱. بررسی تفسیر عصر به نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و عصر ظهور ۱۰۹
- ۱-۱. نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم محور همه خصلت‌ها و حقایق عصر ایمان و توحید ۱۰۹
- ۱-۲. عصر نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، جهان پیش روی انسان موحد ۱۱۷
۲. انتخاب عصر، بستر تغییر رابطه انسان با جهان ۱۲۳
۳. «خسر» به معنای ورود به محیط خسارت و پذیرش عصر جاهلیت ۱۳۳
۴. عصر نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، وادی ایمان و عمل صالح ۱۳۷
- بخش دوم: سوره تکاثر و هم‌افزایی مادی در برابر نعیم / ۱۴۵
- گفتار اول: «مسئولیتِ درقبال نعمت»، کلید فهم سوره ۱۴۷
۱. مروری بر محتوای سوره تکاثر ۱۴۹

۲. نعمت‌ها بستر توحید و معرفت، و نه ابزار تکاثر و افزون‌طلبی ۱۵۹
۳. دین و شریعت، مسیر تبدیل نعمت‌ها به توحید و قرب ۱۶۱
۴. محرومیت انسان افزون‌طلب از یقین و حقایق نعمت‌ها ۱۶۸
۵. حقیقت زهد و فراغت از نعمت‌ها ۱۷۱
- گفتار دوم: تبیین اصطلاحات سوره در مقیاس دو دستگاه تاریخی ۱۷۹
۱. مروری بر رویکرد اول در سوره تکاثر ۱۸۱
۲. مقدمات رویکرد دوم در سوره تکاثر ۱۸۸
- ۲.۱. تفسیر نعیم به محبت و ولایت اهل بیت علیهم‌السلام ۱۸۹
- ۲-۲. تفسیر «هو» و «نعمت» به دو وادی ولایت اولیاء حق و ولایت اولیاء باطل ۲۰۰
- ۲-۳. توسعه تکاثر به تکاثر اجتماعی و تکاثر تاریخی ۲۰۸
- گفتار سوم: تبیین سیر سوره در مقیاس تقابل دو دستگاه تاریخی ۲۱۱
۱. مروری بر مباحث گذشته ۲۱۳
۲. تقابل دو جریان نعیم و تکاثر ۲۱۴
- ۲-۱. تفسیر نعیم و ذکر به ولایت اولیاء حق ۲۱۵
- ۲-۲. نعمت ولایت، باطن همه نعمت‌ها و طریق وصول به همه رحمت‌های الهی ۲۱۷
- ۲-۳. تفسیر هو به ولایت اولیاء کفر و دشمنان نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ۲۲۱
- ۳-۴. وادی نعیم، وادی وصول به یقین و رفع حجب ۲۲۳
۳. اقامه اجتماعی و تاریخی تکاثر ۲۲۶
- ۳-۱. ولایت تاریخی و اجتماعی اولیاء کفر گورستان محرومین از حقیقت حیات ۲۲۸
- ۳-۲. تفسیر جریان سوره در افق تقابل دو جریان تاریخی ۲۳۴
- بخش سوم: سوره همزه و سرانجام همزه توحید و اولیاء الهی / ۲۳۷
- گفتار اول: تحلیل همزه و لمز و رابطه آن با تهدیدهای الهی ۲۳۹
۱. اشاره‌ای به فضیلت و شأن نزول سوره ۲۴۱
۲. مروری بر محتوای سوره ۲۴۳
۳. مروری بر بیان علامه طباطبائی در تفسیر سوره ۲۴۸

- ۳-۱. اعتماد به امکانات، ریشه جمع اموال و همز و لمز دیگران ۲۴۹
- ۳-۲. تهدید همزاین و لمزاین به ستون‌های کشیده آتشی در بسته ۲۵۴
۴. مروری بر بیان دوم در تفسیر سوره ۲۵۷
- ۴-۱. صفات باطنی و امکانات ظاهری مبدأ گسستگی رابطه‌ها و عیب‌جویی ۲۵۷
- ۴-۲. توقع از امکانات و تعلق به آن‌ها، مبدأ رنج‌های انسان ۲۵۹
- ۴-۳. تناسب عذاب اخروی همزاین با تعلقات و رنج‌های آن‌ها در دنیا ۲۶۲
- گفتار دوم: مقیاس همز و لمز ۲۶۵
۱. مرور اجمالی سوره ۲۶۷
۲. جمع‌بندی بیان علامه طباطبائی رحمته‌الله (تحلیل همز و لمز و سرانجام آن) ۲۶۹
۳. تکمیل و جمع‌بندی بیان دوم (تحلیل همز و لمز و تناسب آن با تهدیدهای الهی) ۲۷۲
- ۳-۱. نوربخش ستون‌های جامعه با همز و لمز ۲۷۳
- ۳-۲. تناسب عذاب الهی با همز و لمز ۲۷۴
۴. مقدمه ورود به بیان سوره تفاوت اقدام، اشاعه و اقامه ۲۷۷
- ۴-۱. همز و لمز و تغییر زیباشناسی جامعه، مقدمه اقامه اجتماعی ۲۷۷
- ۴-۲. ولات کفر، محور همز و لمز اجتماعی و تغییر ارزش‌های جامعه ۲۸۳
- ۴-۳. امکانات مادی، تکیه‌گاه ولات جور در تحلیل اجتماعی ۲۸۷
- ۴-۴. سوره همزه، تصویری از تلاش فراغنه تاریخ در همز و لمز توحید و اقامه کفر ۲۹۰
- گفتار سوم: موضوع همز و لمز ۲۹۵
۱. اولیاء الهی و دستگاه توحید، موضوع همز و لمز در سوره همزه ۲۹۷
- ۱-۱. نبی اکرم مبدأ همه خیرات و صفات حمیده ۲۹۸
- ۱-۲. حسن ظن به خدای متعال و اقرار به مقامات اولیاء الهی، راه وصول به همه خیرات و صفات حمیده ۳۰۰
- ۱-۳. سوء ظن به خدای متعال و اولیاء الهی و عداوت با ایشان مبدأ همه صفات رذیله و محرومیت از رحمت الهی ۳۰۶
- ۱-۴. تلاش شیطان برای ایجاد عداوت و بدبینی نسبت به خدای متعال و اولیاء الهی ۳۰۹

۲. همز اولیاء الهی در مقیاس جامعه و با محوریت ولات اجتماعی ۳۱۰
۳. همز و نفخ و نفث، سه اقدام شیطان برای جداسازی عباد از جبهه اولیاء الهی ۳۱۴
- ۳-۱. تفسیر همز به القاء عداوت اولیاء الهی و دوستان ایشان ۳۱۵
- ۳-۲. تفسیر نفخ به بدل سازی برای اولیاء الهی ۳۱۹
- ۳-۳. تفسیر نفث به القاء نسخه شفابخشی غیر از التجاء به معصومین علیهم السلام ۳۲۳
- گفتار چهارم: جمع بندی سوره ۳۲۵
۱. تقابل دو جبهه حامدین و هامزین با محوریت پرچم داران جبهه حق و باطل ۳۲۷
۲. القاء عداوت، بدل سازی و ارائه نسخه شفابخش، سه اقدام شیطان در تقابل با جبهه حامدین ۳۲۹
۳. تفسیر همز و لمز در مقیاس همز اولیاء الهی و غصب مقام خلافت و سرپرستی اجتماعی ۳۳۱
۴. ولات کفر، اساس همز و لمز نیست به دستگاه توحید و اولیاء حق ۳۳۲
۵. تفکیک جبهه هامزین از همزین علیهم السلام ۳۳۵
۶. حقارت جبهه هامزین در دستگاه حضرت علی علیه السلام ۳۳۷
- کتابنامه ۳۴۱
- نمایه ۳۴۷

مقدمه

مجموعه حاضر که با عنوان «تأملات قرآنی» تقدیم علاقه‌مندان می‌شود، شامل سلسله مباحث تفسیر ترتیبی استاد سید محمد مهدی باقری است که می‌تواند گامی رو به پیش در رویکردهای تفسیری مبتنی بر معارف اهل بیت علیهم‌السلام شمرده شود. استاد ارجمند در گفتارهای تفسیری خود، بعد از تبیین چارچوب سوره‌ها مبتنی بر نگاه علامه طباطبائی رحمته‌الله و بزرگان دیگر، تلاش می‌کنند تا براساس معارف اهل بیت علیهم‌السلام روایات تفسیری، طرح باطنی‌تر و کلان‌تری از پیوستار و سیر سوره و فرازهای آن ارائه کنند. در این رویکرد تلاش می‌شود تا سوره‌ها براساس مبانی توحید و ولایت معصومین علیهم‌السلام معنا شود و اغراض فردی و اجتماعی سوره‌ها و معانی تاریخی آن تبیین گردد.

دومین مجلد از تأملات قرآنی به تفسیر سوره‌های عصر، تکوین و همزه اختصاص دارد. گفتارهای این مجلد به ترتیب در تاریخ ۹۳/۴/۲۱، ۹۳/۵/۴، ۹۳/۵/۱۱، ۹۳/۵/۱۸، ۹۳/۶/۱، ۹۳/۶/۱۸، ۹۳/۶/۱۵، ۹۳/۶/۲۲، ۹۳/۶/۲۹، ۹۳/۷/۵، ۹۳/۷/۱۲ ارائه

شده است.

بخش اول کتاب به تفسیر سوره عصر اختصاص دارد؛ در این بخش با تکیه بر دو واژه عصر و خسر، سه رویکرد در معنای سوره توضیح داده می‌شود؛ رویکرد سوم با تفسیر عصر به دوران نبی اکرم ﷺ اقتضائات ورود به وادی نبی اکرم ﷺ را براساس سیر سوره تبیین می‌کند.

بخش دوم کتاب به تفسیر سوره تکاثر اختصاص دارد؛ در این بخش بر واژه نعیم و تقابل دو جریان نعمت و تکاثر تأکید شده و سوره در مقیاس تکاثر اجتماعی و تاریخی توضیح داده می‌شود. بخش سوم کتاب به تفسیر سوره همزه اختصاص دارد؛ در این بخش با تبیین چند رویکرد در تفسیر سوره، به تحلیل جنبه هامزین و سرانجام آن‌ها می‌پردازد و موضوع و مقیاس همز، مختصات جنبه هامزین و تقابل دو جنبه حامدین و هامزین توضیح داده می‌شود.

در پایان لازم است تا تلاش همه کسانی را که در تولید و نشر این مجموعه ایفای نقش کرده‌اند، قدر بدانیم و سپاسگزار همه این عزیزان باشیم.

کارگروه تدوین حکمت